

Přehled pravidel německé výslovnosti

Výslovnost německých samohlásek, dvojhásek a souhlásek

Dlouhé samohlásky

V němčině se neoznačuje délka samohlásek zvláštním znaménkem. Dlouze se vyslovují samohlásky na konci přízvučné slabiky (existují výjimky), zdvojené samohlásky, samohlásky před **h**, pokud je součástí téže slabiky nebo kořene slova (**h** se v těchto slovech nevyslovuje!), samohlásky před **B** a většinou také samohlásky, po nichž následuje jen jedna souhláska.

Píše se:	Vyslovuje se:	Příklady:
a, aa, ah	-á-	da (<i>tady</i>), Nase (<i>nos</i>), Haar (<i>vlas</i>), kahl (<i>holý</i>), nahe (<i>blízko</i>), StraÙe (<i>ulice</i>), Rat (<i>rada</i>)
ä, äh	přibližně jako české -é-	Räder (<i>kola</i>), zäh (<i>tuhý</i>), nähen (<i>šít</i>), Bär (<i>medvěd</i>)
e, ee, eh	zavřené -é-	je (<i>někdy</i>), lesen (<i>číst</i>), Tee (<i>čaj</i>), Reh (<i>srna</i>), sehen (<i>vidět</i>), wen (<i>koho</i>)
i, ie, ich	-í-	Bibel (<i>bible</i>), wie (<i>jak</i>), Ziel (<i>cíl</i>), Vieh (<i>dobytek</i>), wir (<i>my</i>)
o, oo, oh	zavřené -ó-	so (<i>tak</i>), Hose (<i>kalhoty</i>), Boot (<i>člun</i>), hohl (<i>dutý</i>), drohen (<i>hrozit</i>)
ö, öh	zaokrouhlené -é-	Möbel (<i>nábytek</i>), Böhmen (<i>Čechy</i>), Klöße (<i>knedlíky</i>), Fön (<i>fén</i>)
u, uh	-ú-	du (<i>ty</i>), Pudel (<i>pudl</i>), Kuh (<i>kráva</i>), Ruhe (<i>klid</i>), Gruß (<i>pozdrav</i>), gut (<i>dobře</i>)
ü, üh, y	zaokrouhlené -i-	Lüge (<i>lež</i>), kühl (<i>chladný</i>), Mühe (<i>námaha</i>), FüÙe (<i>nohy</i>), Süd (<i>jih</i>), Typ (<i>typ</i>), Analyse (<i>rozbor</i>)

Zaokrouhlené samohlásky se vyslovují se zaokrouhlenými rty (jako u českého -o-, -u-). Zavřené -é- se tvoří přibližně v poloze českého -i-, zavřené -ó- přibližně v místě artikulace českého -u-.

Krátké samohlásky

Krátké samohlásky **a, e, i, o, u** se vyslovují podobně jako v češtině. Krátce se samohlásky vyslovují vždy před zdvojenou souhláskou (Klasse – *třída*, wenn – *když*, Lippe – *ret*, Sonne – *slunce*, Kuss – *polibek*) a většinou také před dvěma souhláskami nebo skupinou souhlásek (Gast – *host*, Herbst – *podzim*, Firma – *firma*, sonst – *jinak*, Junge – *chlapeč*).

Píše se:	Vyslovuje se:	Příklady:
ä	-e-	Nässe (<i>mokro</i>), Kälte (<i>chlad</i>)
ö	zaokrouhlené -e-	können (<i>moci</i>), Börse (<i>burza</i>)
ü	zaokrouhlené -i-	Müll (<i>odpad</i>), Bürste (<i>kartáč</i>)

Dvojhásky

Píše se:	Vyslovuje se:	Příklady:
au	přibližně -au-	kaum (<i>sotva</i>), Maus (<i>myš</i>)
ei, ai	přibližně -aj-	fein (<i>jemný</i>), Mai (<i>květen</i>)
eu, äu	přibližně -oj-	neu (<i>nový</i>), Mäuse (<i>myši</i>)

Souhlásky

Píše se:	Vyslovuje se:	Příklady:
ck	-k-	Sack (<i>pytel</i>), Zucker (<i>cukr</i>)
chs	-ks-	sechs (<i>šest</i>), wechseln (<i>měnit</i>)
s (před samohláskou)	-z-	sagen (<i>říci</i>), Rose (<i>ruže</i>), Felsen (<i>skála</i>)
ss / ß	-s-	lassen (<i>nechat</i>), Straße (<i>ulice</i>)
sch	-š-	Schwester (<i>sestra</i>), Haschisch (<i>hašiš</i>)
sp (na začátku slova a kmenové slabiky)	-šp-	sprechen (<i>mluvit</i>), Beispiel (<i>příklad</i>)
st (na začátku slova a kmenové slabiky)	-št-	Stück (<i>kus</i>), Frühstück (<i>snídaně</i>)
tsch	-č-	Deutsch (<i>němčina</i>), Tschechisch (<i>čeština</i>)
tz	-c-	Katze (<i>kočka</i>), Witz (<i>vtip</i>)
v (v německých slovech)	-f-	Vater (<i>otec</i>), voll (<i>plný</i>)
v (v cizích slovech)	-v-	Villa (<i>vila</i>), Vulkan (<i>sopka</i>)
w	-v-	was (<i>co</i>), Löwe (<i>lev</i>)
z	-c-	zehn (<i>deset</i>), Benzin (<i>benzín</i>)

Nejdůležitější rozdíly ve výslovnosti němčiny a češtiny

Německá artikulace je napjatější a řeč je celkově dynamičtější než v češtině. Rozdíl v důrazu mezi přízvučnými a nepřízvučnými slabikami je podstatně výraznější než v češtině, což vede v určitých případech k oslabení (redukci) v nepřízvučných slabikách. Markantní je redukce výslovnosti **e** na konci slov (Schule, ich habe) a v nepřízvučných slabikách (gesagt, Besuch), v koncovkách **-er**, **-el**, **-en** se často úplně ztrácí (Vater, Onkel, machen).

V němčině nedochází k přizpůsobení neznělých hlásek následujícím znělým (tzv. hláskové spodobě) jako v češtině. Tak např. ve slově **Aufgabe** se musí vyslovit **-f-** a nikoli **-v-**. K částečné ztrátě znělosti naopak dochází u následující souhlásky, v našem příkladě u **g**. K uplatňování „českého“ způsobu hláskové spodoby dochází často také na rozhraní slov (bist du), kde Češi tradičně vyslovují **-z-** a podobně.

Hlásky **-p-**, **-t-**, **-k-** se před samohláskou vyslovují s přídechem, slabým **-ch-** (Peter, Tank, Kabel).

Poměrně složitá jsou pravidla výslovnosti německého **ch**. Tzv. měkké **-ch-** se tvoří přibližně v místě artikulace českého **-j-** a vyslovuje se po **e**, **ö**, **i**, **ü** (Pech, Köchin, nicht, Bücher), po souhláskách (Milch, Lerche), v příponách **-chen** (Mädchen) a **-ig** (ruhig, zwanzig) a také před **e**, **i** (Chemie, China). Tzv. tvrdé **-ch-** se podobá českému **-ch-** a vyslovuje se po **a**, **o**, **u**, **au** (lachen, doch, Buch, auch). Ve slovech francouzského původu se **ch** vyslovuje **-š-** (Chef, Chance), v anglických slovech **-č-** (Chip, Ranch) a v přejatých slovech řeckého původu před **a**, **o** a před souhláskami jako **-k-** s přídechem (Charakter, Chlor, Chor, Christus).

Německé **r** je možno vyslovovat na začátku slabik jako české **-r-** (Rad, Rose, fahren), v nepřízvučných předponách **er-**, **ver-**, **zer-** a na konci dlouhé slabiky je však značně oslabené (Bier, vier, wer), právě tak jako v koncovce **-er** (Vater, Zimmer). Tento oslabený zvuk může připomínat až tlumenou samohlásku **-a-**.

Souhláska **n** se v poloze před **g** vyslovuje jako zadopatrové nosové **-n-** jako v češtině ve slově tango, **g** se však v těchto pozicích v němčině nevyslovuje (lange, singen, Junge).

V němčině se uplatňuje tzv. **ráz**, tj. opětné nasazení hlasu (v přepisu výslovnosti se označuje svislou čarou), a to uvnitř slov (Koka|jn, na|jiv, The|ater), na švu složených slov (Arbeits|amt) i na hranicích slov (mit | ihm, vor | allem, das | Essen). Nedodržení rázu může snadno vést k nesrozumitelnosti slov i celých vět.

Přízvuk (v češtině na první slabice nebo slabičné předponě) je v němčině u domácích jednoduchých slov většinou na první slabice (ma[~]chen, ko[~]stenlos) a u složených slov obvykle na první složce (Ho[~]chschule, Ar[~]beitsmarkt). Neodlučitelné předpony jsou v němčině vždy nepřízvučné (ver[~]stehen, Bes[~]uch), odlučitelné předpony jsou nositeli přízvuku (ab[~]legen, Vor[~]trag). U slov cizího původu je přízvuk často na poslední nebo předposlední slabice (podle umístění přízvuku v původním jazyce). Řada cizích přípon je přízvučných (Stu[~]dent, Nati[~]on, Natur, Universit[~]ät, Organ[~]ismus, stud[~]ieren, Proj[~]ekt, System, Inform[~]atik, Polit[~]ik). Přízvuk u přejatých slov si musíme osvojit spolu se slovem.

1 Podstatná jména

Podstatná jména jsou plnovýznamová slova, která pojmenovávají osoby, zvířata, věci a abstraktní pojmy. Podobně jako v češtině je možno u německých podstatných jmen určit rod, číslo a pád. Průvodcem podstatného jména v němčině bývá člen určitý nebo neurčitý (viz kapitola 2).

1.1 Rod podstatných jmen

Německá podstatná jména jsou trojího rodu: mužského, ženského nebo středního. Ve slovnících se rod podstatného jména zpravidla udává zkratkou určitého členu:

r (= der) Wald pro rod **mužský**

e (= die) Wiese pro rod **ženský**

s (= das) Tal pro rod **střední**

někdy také počátečním písmenem odpovídajícího latinského termínu:

m (masculinum) pro rod **mužský**

f (femininum) pro rod **ženský**

n (neutrum) pro rod **střední**

Rod jednoduchých slov není v němčině až na výjimky motivován, tzn. že není přímá souvislost mezi rodem a označovanou veličinou, a je často odlišný od rodu odpovídajících českých slov:

× **der** Stuhl (mužský rod)

× **(ta)** židle (ženský rod)

Shody jsou s výjimkou vyjadřování přirozeného rodu vesměs nahodilé:

der Wald (*les*)

die Wiese (*louka*)

das Tal (*údolí*)

Proto je nutné dobře si rod osvojit spolu s podstatným jménem, abychom mohli podstatné jméno gramaticky správně používat.

Přesto existují některá vodítka, s jejichž pomocí je možno s větší či menší spolehlivostí určit rod mnoha podstatných jmen.

1.1.1 Určení rodu podle přirozeného rodu

Mužského rodu jsou:

■ pojmenování osob mužského pohlaví
r Mann (*muž*), r Junge (*chlapec*), r Henker (*kat*)

■ pojmenování některých zvířecích samců
r Hengst (*hřebec*), r Stier (*býk*), r Hahn (*kohout*)

Ženského rodu jsou:

■ pojmenování osob ženského pohlaví
e Frau (*žena*), e Mutter (*matka*), e Hebamme (*porodní asistentka*)

výjimky:

s Mädchen (*děvče*), s Fräulein (*slečna*), s Weib (*ženská*, zast. *žena*)

■ pojmenování některých zvířecích samic
e Stute (*klisna*), e Färse (*jalovice*), e Henne (*slepice*)

1.1.2 Určení rodu podle významu slova

Mužského rodu jsou např.:

■ názvy světových stran
r Osten (*východ*), r Süden (*jih*)

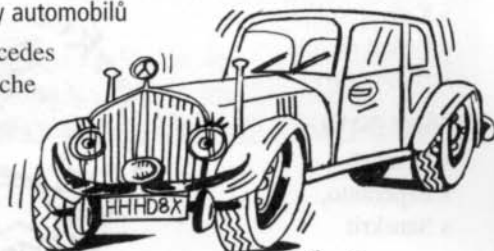
■ názvy dnů a měsíců
r Montag (*pondělí*), r Mittwoch (*středa*), r März (*březen*), r August (*srpen*)

■ názvy alkoholických nápojů
r Brandy, r Champagner, r Wodka, r Rum

Výjimkou je slovo Bier a názvy pív, které jsou středního rodu.

■ značky automobilů

r Mercedes
r Porsche
r Fiat
r VW

der Mercedes

Ženského rodu jsou např.:

- názvy většiny stromů
  - e Linde (*lípa*), e Birke (*bříza*), e Kiefer (*borovice*), e Pappel (*topol*)

výjimky:

r Ahorn (*javor*) a dále složená slova se základním slovem (r) **-baum**

- názvy mnoha plodů
  - e Nuss (*ořech*), e Birne (*hruška*), e Orange (*pomeranč*), e Kiwi (*kiwi*)

■ názvy řady drobných živočichů

- e Spinne (*pavouk*),
- e Mücke (*komár*),
- e Ameise (*mravenec*),
- e Biene (*včela*)

Středního rodu jsou např.:

- názvy kovů, chemických prvků a sloučenin
  - s Messing (*mosaz*), s Gold (*zlato*), s Brom,
  - s Chlor, s Ammoniak (*čpavek*), s Benzin

výjimky:

e Bronze (*bronz*), **r** Stahl (*ocel*), **r** Schwefel (*síra*), **r** Phosphor (*fosfor*), složená podstatná jména se základním slovem (r) **-stoff** a (e) **-säure**

■ názvy léčiv

s Aspirin, s Penizillin

■ názvy většiny zvířecích mláďat

s Kalb (*tele*),
s Ferkel (*sele*),
s Huhn (*kuře*)

■ názvy jazyků

s Deutsch,
s Esperanto,
s Sanskrit

■ názvy barev

s Schwarz (*černě*), s Rot (*červeň*), s Gelb (*žlutě*)

Rod zeměpisných jmen viz kapitola 1.5

Poznámka

Rod mnoha slov převzatých z jiných jazyků se řídí rodem významově příbuzného, většinou obecnějšího německého slova:

- e Metro podle e U-Bahn
- r Cancan podle r Tanz
- s Couplet, Chanson podle s Lied
- r Smog podle r Nebel
- s Goal podle s Tor
- r Mopp podle r Besen
- r Gobelin podle r Teppich
- r Camembert podle r Käse
- r Tornado, Zyklon podle r Wind, r Sturm
- s Skateboard, Snowboard podle s Brett
- e Hardware, Software podle e Ware
- s Golf, Schach, Tennis, Rugby, Cricket a mnoho dalších her a sportů podle s Spiel

1.1.3 Určení rodu podle slovtvorné přípony nebo způsobu tvoření

Mužského rodu jsou:

- podstatná jména tvořená příponami
  - er (podstatná jména odvozená od sloves: r Lehrer, r Fernseher, r Messer)
  - ig (r König, r Honig)
  - ling (r Lehrling, r Säugling)

u cizích zejména

- ant (r Lieferant)
- är (r Sekretär)
- eur (r Installateur)
- ist (r Germanist)
- (is)mus (r Organismus)
- or (r Sponsor)

■ podstatná jména odvozená od sloves bez slovtvorné přípony

r Flug (*let*), r Schlaf (*spánek*), r Griff (*hmat*), r Schnitt (*řez*)

Ženského rodu jsou:

- podstatná jména tvořená příponami
  - ei** (e Bücherei, e Fleischerei)
  - in** (přechýlená od mužského rodu: e Chefin, e Köchin)
  - heit** (e Dummheit, e Schlankheit)
  - keit** (e Sauberkeit, e Süßigkeit)
  - schaft** (e Botschaft, e Meisterschaft)
  - ung** (e Werbung, e Ordnung)

z cizích pak

- anz** (e Toleranz)
- enz** (e Intelligenz)
- ie** (přízvučnou: e Chirurgie i nepřízvučnou: e Linie)
- ik** (přízvučnou: e Politik i nepřízvučnou: e Mimik)
- ion** (e Station)
- tät** (e Rarität)
- ur** (e Natur)

Středního rodu jsou:

- podstatná jména tvořená příponami
  - chen, -lein** (s Mädchen, s Weibchen, s Fräulein, s Tischlein)
  - tum** (s Königtum, s Eigentum; výjimky: r Irrtum, r Reichtum)

z cizích pak hlavně

- (i)um** (s Album, s Aquarium)
- ma** (s Dogma)
- ment** (s Kompliment)
- in** (u názvů chemických látek: s Insulin, s Koffein)

zpodstatnělé infinitivy

s Schreiben (*psaní*), s Reiten (*jízda na koni*)

slova anglického původu na -ing odvozená od sloves

s Bowling, s Clearing, s Leasing, s Lifting, s Marketing, s Meeting, s Rooming-in, s Surfing, s Training (e Holding má ženský rod podle e Holdinggesellschaft)

převzatá anglická podstatná jména vytvořená od složených sloves

s Come-back, s Know-how, s Make-up, s Play-back

Poznámka k 1.1

Některá podstatná jména (převážně cizího původu) jsou v němčině při stejném významu doložena s dvojím, ojediněle i trojím rodem:

- der, das** nebo **die** Dschungel
- das** nebo **der** Barock
- das** nebo **der** Gulasch
- das** nebo **die** Cola
- der** nebo **das** Joghurt
- der** nebo **das** Ketschup
- der** nebo **das** Meteor
- der** nebo **die** Spachtel

U některých podstatných jmen je s různým rodem spojen různý význam:

- der** Gehalt (*obsah*) × **das** Gehalt (*plat*)
- der** Kiefer (*čelist*) × **die** Kiefer (*borovice*)
- der** Leiter (*vedoucí*) × **die** Leiter (*žebřík*)
- die** Mark (*marka*) × **das** Mark (*dřeň, morek*)
- der** Messer (*měřič*) × **das** Messer (*nůž*)
- der** See (*jezero*) × **die** See (*moře*)
- die** Steuer (*daň*) × **das** Steuer (*kormidlo, volant*)
- der** Tau (*rosa*) × **das** Tau (*lano*)
- der** Tor (*blázen*) × **das** Tor (*brána*)
- der** Verdienst (*výdělek*) × **das** Verdienst (*zásluha*)

1.2 Skloňování podstatných jmen v jednotném čísle (typ I)

Dnešní němčina má jen 4 pády. Při porovnání s češtinou, která má pátý, je český 5. pád vyjadřován v němčině 1. pádem (oslovením), 6. a 7. pád předložkovými vazbami nejčastěji s 3. nebo 4. pádem.

1.2.1 Skloňování se členem určitým

	rod mužský	rod ženský	rod střední
1. p.	der Mann	die Frau	das Mädchen
2. p.	des Mann(e)s	der Frau	des Mädchens
3. p.	dem Mann	der Frau	dem Mädchen
4. p.	den Mann	die Frau	das Mädchen

1.2.2 Skloňování se členem neurčitým

	rod mužský		rod ženský		rod střední	
1. p.	ein	Mann	eine	Frau	ein	Mädchen
2. p.	eines	Mann(e)s	einer	Frau	eines	Mädchens
3. p.	einem	Mann	einer	Frau	einem	Mädchen
4. p.	einen	Mann	eine	Frau	ein	Mädchen

1.2.3 Pravidla skloňování podstatných jmen typu I

U tohoto typu skloňování, který v němčině převládá, je 2. pád mužského a středního rodu zakončen na **-(e)s**, ostatní pády jsou bez koncovky. Ženský rod nemá koncovku v žádném pádě.

Užití variant **-es** nebo **-s** ve 2. pádě se řídí těmito zásadami:

Koncovka **-es** se používá u všech podstatných jmen končících na sykavky **-s, -ß, -x, -z, -tz** a v praxi většinou i u zakončení na **-sch** a **-st**:

das Glas	→	des Glases
der Fluss	→	des Flusses
der Gruß	→	des Grußes
der Reflex	→	des Reflexes
der Scherz	→	des Scherzes
der Sitz	→	des Sitzes
der Wunsch	→	des Wunsches
der Ast	→	des Astes

U odvozenin středního rodu s příponou **-nis** a u některých přejatých podstatných jmen dochází ke zdvojení koncového **-s** po krátké samohlásce:

das Ergebnis	→	des Ergebnisses
das Verhältnis	→	des Verhältnisses
der Bambus	→	des Bambusses
der Bus	→	des Busses
der Globus	→	des Globusses

Koncovka **-s** se užívá u všech podstatných jmen na **-en, -em, -el, -er, -lein, -chen**:

der Rasen	→	des Rasens
der Atem	→	des Atems
der Hebel	→	des Hebels
der Fischer	→	des Fischers
das Fräulein	→	des Fräuleins
das Märchen	→	des Märchens

U podstatných jmen zakončených na samohlásku:

der Vati	→	des Vatis
das Auto	→	des Autos
das Kino	→	des Kinos

a dále u mnoha cizích slov:

der Likör	→	des Likörs
das Organ	→	des Organs
der Sekretär	→	des Sekretärs
das Elektron	→	des Elektrons apod.

U ostatních podstatných jmen lze většinou zvolit jednu z obou variant. Přednost se obvykle dává:

-es, jestliže je poslední slabika slova přízvukná (tedy i u slov jednoslabičných):

des Vertrages, des Buches

jestliže končí podstatné jméno na skupinu souhlásek:

des Rumpfes

ale často rozhodují i jiné, např. přízvukové nebo stylistické důvody;

-s, jestliže je poslední slabika nepřívukná:

des Urlaubs, des Abends

u slov zakončených na dvojhlásku:

des Baus

ani zde však nejde vždy o pevné pravidlo.

Bez koncovky jsou ve 2. pádě j. č. některá převzatá slova, hlavně podstatná jména na **-(m)us**:

der Mechanismus	→	des Mechanismus
der Rhythmus	→	des Rhythmus
das Virus	→	des Virus

U některých z nich užívání koncovky kolísá:

der Bambus → des Bambus nebo Bambusses

nebo již přešla na pravidelné zakončení:

der Bus → des Busses

Ve starší němčině se vyskytovala ve 3. pádě mužského a středního rodu koncovka **-e**, dosud užívaná v některých oblastech. I ve spisovné němčině je závazná v některých ustálených spojeních:

im Bilde sein (*mít ve věci jasno, být informován*)

aus bestem Hause (*z nejlepší rodiny*)

im Grunde genommen (*v podstatě, vlastně*)

v mnoha spojeních její užití kolísá:

- zu / nach Haus(e) (*doma / domů*)
- auf dem Land(e) (*na venkově*)
- im Lauf(e) des Tages (*v průběhu dne*)
- unter Tag(e) (*v podzemí*)
- auf dem besten Weg(e) sein (*být na nejlepší cestě*)

1.3 Množné číslo podstatných jmen

Podle způsobu tvoření množného čísla dnes rozdělujeme německá podstatná jména obvykle na pět základních skupin podle koncovky, kterou v množném čísle přijímají.

skup.	kon-covka	kmenová samohláska	jedn. číslo	množ. číslo
1.	-	bez přehlásky s přehláskou	der Meister der Bruder	die Meister die Brüder
2.	-e	bez přehlásky s přehláskou	der Tisch der Stuhl	die Tische die Stühle
3.	-er	bez přehlásky s přehláskou	das Kind der Mann	die Kinder die Männer
4.	-(e)n		die Frau	die Frauen
5.	-s		das Hobby	die Hobbys

1.3.1 1. skupina (bez koncovky)

1. p.	die Meister	die Brüder
2. p.	der Meister	der Brüder
3. p.	den Meistern	den Brüdern
4. p.	die Meister	die Brüder

Patří sem podstatná jména zakončená na **-er**, **-el**, **-en**, **-chen**, **-lein** a podstatná jména středního rodu tvořená předponou **Ge-** a příponou **-e**:

- der Vater (*otec*) → die Väter
- der Hebel (*páka*) → die Hebel
- der Wagen (*vůz*) → die Wagen
- das Märchen (*pohádka*) → die Märchen
- das Röslein (*růžička*) → die Röslein
- das Gebäude (*budova*) → die Gebäude

Ženský rod je zastoupen jen dvěma podstatnými jmény:

- die Mutter (*matka*) → die Mütter
- die Tochter (*dcera*) → die Töchter

1.3.2 2. skupina (koncovka -e)

1. p.	die Tische	die Stühle
2. p.	der Tische	der Stühle
3. p.	den Tischen	den Stühlen
4. p.	die Tische	die Stühle

Patří sem většina podstatných jmen mužského a středního rodu. Ženský rod je zastoupen více než 40 podstatnými jmény, která jsou jednoslabičná a přehlasují, např.:

- die Hand (*ruka*) → die Hände
- die Wand (*stěna*) → die Wände
- die Stadt (*město*) → die Städte
- die Nacht (*noc*) → die Nächte
- die Kraft (*síla*) → die Kräfte

a odvozeninami na **-nis**, které zdvojují koncové **-s**:

- die Kenntnis (*znalost*) → die Kenntnisse

Ke zdvojení koncového **-s** na **-ss-** dochází i u podstatných jmen mužského a středního rodu, předchází-li krátká samohláska:

- der Bus (*autobus*) → die Busse
- der Globus (*globus*) → die Globusse
- der Iltis (*hranostaj*) → die Iltisse
- das Zeugnis (*vysvědčení*) → die Zeugnisse atd.

1.3.3 3. skupina (koncovka -er)

1. p.	die Kinder	die Männer
2. p.	der Kinder	der Männer
3. p.	den Kindern	den Männern
4. p.	die Kinder	die Männer

Patří sem 13 podstatných jmen mužského rodu, z nichž tři nepřehlasují:

- r Geist (*duch*), r Leib (*tělo*), r Ski (*lyže*)

Přehlásku mají v množném čísle:

- r Gott (*bůh*), r Mann (*muž*), r Mund (*ústa*), r Rand (*okraj*), r Strauch (*keř*), r Wald (*les*), r Wurm (*červ*), r Irrtum (*omyl*), r Reichtum (*bohatství*)

Podstatné jméno der Ski tvoří množné číslo také bez koncovky (meine neuen Ski), der **Mund** má v množném čísle kromě tvaru Münder i méně časté tvary Münde nebo Munde. Der Ort (*místo*) má v běžných významech množné číslo die Orte,

1 v některých odborných významech (např. astronomischer, geometrischer Ort) se však užívá tvaru Ört(er).

die **W e i b e r**

Dále sem patří několik desítek převážně jednoslabičných slov středního rodu, z nichž většina má přehlásku, např.:

das Bild (<i>obraz</i>)	→	die Bilder
das Weib (<i>ženská</i>)	→	die Weiber
das Buch (<i>kniha</i>)	→	die Bücher
das Bad (<i>koupelna</i>)	→	die Bäder
das Glas (<i>sklenice</i>)	→	die Gläser
das Lied (<i>píseň</i>)	→	die Lieder
das Tal (<i>údolí</i>)	→	die Täler

a všechna podstatná jména středního rodu na -tum s přehláskou:

das Eigentum (*vlastnictví*) → die Eigentümer

Ženský rod není v této skupině zastoupen.

Poznámka k 1.3.1 – 1.3.3

Podstatná jména 1., 2. a 3. skupiny tvoří množné číslo příslušnou koncovkou a ve 3. pádě navíc připojují koncovku -n. Řada z nich přehlasuje, pokud to umožňuje jejich kmenová samohláska. Na užití přehlásky však není pevné pravidlo a je nutno osvojit si ji spolu se slovem.

1.3.4 4. skupina (koncovka -(e)n)

1. p.	die Kirchen	die Frauen
2. p.	der Kirchen	der Frauen
3. p.	den Kirchen	den Frauen
4. p.	die Kirchen	die Frauen

Do této skupiny patří kromě výše zmíněných výjimek všechna podstatná jména ženského rodu, všechna podstatná jména rodu mužského typu II (viz 1.4), asi 20 slov mužského rodu typu I, např.:

der Staat (<i>stát</i>)	→	die Staaten
der See (<i>jezero</i>)	→	die Seen
der Schmerz (<i>bolest</i>)	→	die Schmerzen
der Zins (<i>úrok</i>)	→	die Zinsen
der Nerv (<i>nerv</i>)	→	die Nerven
der Typ (<i>typ</i>)	→	die Typen

a sedm frekventovaných podstatných jmen středního rodu:

s Auge (*oko*), s Bett (*postel*), s Herz (*srdce*),
s Ende (*konec*), s Hemd (*košile*), s Leid (*trápení*),
s Ohr (*ucho*)

Dále patří do této skupiny celá řada přejatých slov, např.:

s Interesse (*zájem*), s Insekt (*hmyz*)

a téměř všechna slova zakončená na:

-or	der Professor	→	die Professoren
-(is)mus	der Organismus	→	die Organismen
-us	das Virus	→	die Viren
-(i)um	das Museum	→	die Museen
	das Stadium	→	die Stadien
-ma	das Drama	→	die Dramen

Přechýlená podstatná jména ženského rodu na -in zdvojují koncové -n:

die Direktorin (*ředitelka*) → die Direktorinnen
die Gärtnerin (*zahradnice*) → die Gärtnerinnen

1.3.5 5. skupina (koncovka -s)

1. p.	die Hobbys
2. p.	der Hobbys
3. p.	den Hobbys
4. p.	die Hobbys

Patří sem většinou přejatá slova, zejména podstatná jména zakončená na samohlásku (kromě -e):

das Auto (<i>auto</i>)	→	die Autos
das Baby (<i>děťátko</i>)	→	die Babys
das Café (<i>kavárna</i>)	→	die Cafés
das Hotel (<i>hotel</i>)	→	die Hotels
der Park (<i>park</i>)	→	die Parks
das Steak (<i>plátek masa</i>)	→	die Steaks

německá slova zakončená na samohlásku:

der Uhu (<i>výr</i>)	→	die Uhus
der Vati (<i>tatínek</i>)	→	die Vatis
die Oma (<i>babička</i>)	→	die Omas

a také zkratky a zkrácené tvary podstatných jmen, velmi oblíbené hlavně v hovorové němčině:

der Pkw (<i>osobní auto</i>)	→	die Pkws
der Akku (<i>akumulátor</i>)	→	die Akkus
das Dia (<i>diapozitiv</i>)	→	die Dias
die Info (<i>informace</i>)	→	die Infos
der Krimi (<i>detektivka</i>)	→	die Krimis
die Lok (<i>lokomotiva</i>)	→	die Loks
das Mofa (<i>moped</i>)	→	die Mofas
der Profi (<i>profesionál</i>)	→	die Profis
der Promi (<i>prominent</i>)	→	die Promis
die Uni (<i>univerzita</i>)	→	die Unis

Koncovku -s v množném čísle přibírají také příjmení, pokud označují příslušníky téže rodiny:

Müllers (*Müllerovi*)
Wagners (*Wagnerovi*) apod.

1.3.6 Poznámky k množnému číslu podstatných jmen

1 Většinu českých tzv. pomnožných podstatných jmen odpovídá v němčině pro označení jednoho kusu tvar jednotného čísla:

dveře – die Tür
noviny – die Zeitung
kamna – der Ofen
varhany – die Orgel
kalhoty – die Hose atd.

který tvoří množné číslo jako ostatní podstatná jména. V jednotném čísle je třeba dávat pozor na shodu podmětu s přísudkem:

Die Tür (!) **ist** geschlossen.
Dveře jsou zavřené.
Die Zeitung (!) **kostet** 8 Kronen.
Noviny stojí 8 korun.
Die Uhr (!) **geht** nicht richtig.
Hodiny nejdou správně.

2 Slova cizího původu tvoří v některých případech (zvláště jde-li o odborné termíny) množné číslo jako v jazyce, z něhož byla převzata:

der Terminus	→	die Termini
das Nomen	→	die Nomina
das Praktikum	→	die Praktika

3 Množné číslo netvoří četná abstraktní podstatná jména, látková a hromadná podstatná jména:

r Fleiß (*píle*), e Geduld (*trpělivost*), e Geographie (*zeměpis*); s Eis (*led, zmrzlina*), s Fleisch (*maso*), s Personal (*personál*), s Obst (*ovoce*), s Schreibzeug (*psací náčiní*)

Množné číslo dnes tvoří i řada podstatných jmen označujících potraviny, nápoje apod., pokud je třeba vyjádřit jejich různé druhy:

bayerische Biere, französische Weine,
südamerikanische Kaffees, holländische Käse

Pozor na různé významy téhož slova:

das Glas (<i>sklenice</i>)	→	die Gläser
das Glas (<i>sklo</i>)	→	netvoří množné číslo

1.4 Podstatná jména mužského rodu se skloňováním na -(e)n (typ II)

Některá podstatná jména mužského rodu mají ve všech pádech kromě 1. pádu jednotného čísla koncovku **-en** (končí-li na souhlásku) nebo **-n** (končí-li na samohlásku -e).

	jednotné číslo	množné číslo
1. p.	der Mensch	die Menschen
2. p.	des Menschen	der Menschen
3. p.	dem Menschen	den Menschen
4. p.	den Menschen	die Menschen

	jednotné číslo	množné číslo
1. p.	der Junge	die Jungen
2. p.	des Jungen	der Jungen
3. p.	dem Jungen	den Jungen
4. p.	den Jungen	die Jungen

Pouze **-n** je u těchto podstatných jmen končících na souhlásku:

der Bauer → des Bauern → die Bauern
 der Nachbar → des Nachbarn → die Nachbarn
 der Ungar → des Ungarn → die Ungarn

Podstatné jméno der Herr má v jednotném čísle pouze **-n** a v množném koncovku **-en**:

der Herr → des Herrn, dem Herrn, den Herrn
 die Herren → der Herren, den Herren, die Herren

K tomuto typu skloňování patří:

- všechna životná podstatná jména mužského rodu na **-e** a některá další zakončená souhláskou:

der Affe (*opice*), des Affen
 der Bär (*medvěd*), des Bären
 der Bauer (*rolník*), des Bauern
 der Erbe (*dědic*), des Erben
 der Experte (*expert*), des Experten
 der Genosse (*druh, soudruh*), des Genossen
 der Fürst (*kníže*), des Fürsten
 der Graf (*hrabě*), des Grafen
 der Hase (*zajíc*), des Hasen
 der Heide (*pohan*), des Heiden
 der Held (*hrdina*), des Helden
 der Herr (*pán*), des Herrn, ! die Herren
 der Jude (*žid*), des Juden
 der Junge (*chlapec*), des Jungen
 der Kamerad (*kamarád*), des Kameraden
 der Knabe (*hoch*), des Knaben
 der Kollege (*kolega*), des Kollegen
 der Kunde (*zákazník*), des Kunden
 der Laie (*laik*), des Laien
 der Löwe (*lev*), des Löwen
 der Mensch (*člověk*), des Menschen
 der Nachbar (*soused*), des Nachbarn
 der Nachkomme (*potomek*), des Nachkommen
 der Narr (*blázen*), des Narren
 der Neffe (*synovec*), des Neffen
 der Prinz (*princ*), des Prinzen
 der Rabe (*havran*), des Raben
 der Rebell (*rebel*), des Rebellen
 der Riese (*obr*), des Riesen
 der Sklave (*otrok*), des Sklaven
 der Soldat (*voják*), des Soldaten
 der Zeuge (*svědek*), des Zeugen

- do této skupiny patří také všechna označení národností zakončená na **-e**

der Brite, des Briten
 der Bulgare, des Bulgaren
 der Chinese, des Chinesen
 der Däne, des Dänen
 der Finne, des Finnen
 der Franzose, des Franzosen
 der Grieche, des Griechen
 der Ire, des Iren
 der Kroate, des Kroaten
 der Pole, des Polen
 der Portugiese, des Portugiesen
 der Rumäne, des Rumänen
 der Russe, des Russen
 der Schotte, des Schotten
 der Schwede, des Schweden
 der Serbe, des Serben
 der Slowake, des Slowaken
 der Tscheche, des Tschechen
 der Türke, des Türken
 der Vietnamese, des Vietnamesen

Pozn.: der Deutsche se skloňuje jako přídavné jméno (viz 4.1.4).

- všechna podstatná jména cizího původu mužského rodu (většinou označující osoby) zakončená na **-and**, **-ant**, **-ent** a **-ist**
- der Doktorand (*doktorand*), des Doktoranden
 der Lieferant (*dodavatel*), des Lieferanten
 der Elefant (*slon*), des Elefanten
 der Journalist (*novinář*), des Journalisten
 der Christ (*křesťan*), des Christen
 der Produzent (*producent*), des Produzenten
- podstatná jména mužského rodu (většinou názvy profesí) pocházející z řečtiny
- der Soziologe, des Soziologen
 der Bürokrat, des Bürokraten
 der Philosoph, des Philosophen
 der Architekt, des Architekten
 der Monarch, des Monarchen
 der Ökonom, des Ökonomen

Některá podstatná jména rodu mužského mají ve 2. pádě jednotného čísla koncovku **-ns**. V ostatních pádech pak **-n**. Patří sem např.:

der Name (*jméno*) → des Namens, dem Namen, den Namen;
die Namen

dále:

der Buchstabe (*písmeno*) → des Buchstabens;
die Buchstaben

der Funke (*jiskra*) → des Funkens;
die Funken

der Gedanke (*myšlenka*) → des Gedankens;
die Gedanken

der Glaube (*víra*) → des Glaubens;
die Glauben

der Wille (*vůle*) → des Willens;
mn. č. se nepoužívá

Patří sem jediné podstatné jméno středního rodu:

das Herz (*srdce*) → des Herzens,
dem Herzen, das Herz;
die Herzen

Cvičení k 1.1 – 1.4

Cvičení 1

Určete rod podstatného jména a zdůvodněte:

Album

→ das Album; přípona -um

1. Aquarium	18. Mai
2. Bardame	19. Norden
3. Benzin	20. Opel
4. Blau	21. Pilsner
5. Blizzard	22. Play-off
6. Bouillon	23. Politik
7. Chef	24. Putzen
8. Elefant	25. Rum
9. Eleganz	26. Sau
10. Erholung	27. Schach
11. Fiat	28. Schönheit
12. Fläschchen	29. Schuhmacher
13. Gold	30. Spanisch
14. Graf	31. Tanz
15. Journalist	32. Windsurfing
16. Kalb	33. Wirtin
17. Liebling	34. Zitrone

Cvičení 2

Vyjádřete složené podstatné jméno pomocí jeho složek:

e Bauchoperation

→ die Operation des Bauches

1. e Augenoperation
2. s Fußskelett
3. e Fingerverletzung
4. e Haarlänge
5. e Hautfarbe
6. e Kopfgröße
7. r Brustumfang
8. e Blutuntersuchung
9. e Herztransplantation
10. e Herzrhythmusstörung

Cvičení 3

Utvořte spojení podstatných jmen podle vzoru:

den Brief übersetzen

→ die Übersetzung des Briefes

1. den Termin vereinbaren
2. das Büro einrichten
3. das Geschäft eröffnen

4. die Firma gründen
5. das Lager renovieren
6. das Objekt besichtigen
7. das Programm vorbereiten
8. den Plan durchführen
9. die Delegation begrüßen
10. den Abteilungsleiter pensionieren

Cvičení 4

Utvořte spojení podle vzoru:

- a) die Meinung / ein Rentner
→ die Meinung eines Rentners
1. die Meinung / ein Amerikaner
  2. die Anfrage / eine Leserin
  3. die Ansichten / ein Bürger
  4. die Dokumente / eine Ausländerin
  5. die Beschwerde / ein Hotelgast
  6. das Porträt / ein Fotomodell
  7. die Karriere / ein Profi
- b) der Reisepass / ein Däne
→ der Reisepass eines Dänen
1. der Reisepass / ein Ungar
  2. die Vorstellung / ein Phantast
  3. die Familie / ein Asylant
  4. das Bild / ein Bär
  5. die Argumente / ein Jehovist
  6. die Verhaftung / ein Agent
  7. die Gestalt / ein Chinese

Cvičení 5

Dosadte podle vzoru:

- a) r Ausländer
→ Helfen Sie dem Ausländer!
1. r Reformator
  2. e Dame
  3. r Rollstuhlfahrer
  4. s Nachbarland
  5. e Touristin
  6. r Pechvogel
  7. e Natur
- b) r Journalist
→ Sprechen Sie mit dem Journalisten!
1. r Nachbar
  2. r Kunde
  3. r Experte
  4. r Kollege

5. r Polizist
6. r Ökonom
7. r Architekt

Cvičení 6

Přiřaďte ke slovesu nejvhodnější podstatné jméno a utvořte kladnou nebo zápornou rozkazovací větu:

stören, Direktorin
→ Stören Sie nicht die Direktorin!

1. anstarren	alte Dame
2. ignorieren	Fraktur
3. kastrieren lassen	Geld
4. prüfen	Kater
5. reizen	Lied
6. röntgen	Löwe
7. singen	Provokateur
8. sparen	Student

Cvičení 7

Řekněte, že jde vždy: o jednoho architekta, o jednoho zákazníka, o jednoho Francouze:

1. Wer kommt noch?
2. Wessen Arbeit ist es?
3. Mit wem hat sie die Verabredung?
4. Wer fragt danach?
5. Wen trifft er?
6. Wessen Wagen ist es?

Cvičení 8

Utvořte otázku a odpověď podle vzoru:

die Mutter / das Kind
→ Ist das die Mutter des Kindes?
Ich kenne die Mutter des Kindes nicht.

1. die Sekretärin / der Chef
2. der Herr / der Hund
3. der Direktor / die Firma
4. der Pilot / das Flugzeug
5. der Dirigent / das Orchester
6. die Frau / der Diplomat
7. der Autor / der Artikel
8. der Dresseur / der Elefant

Cvičení 9

Zeptejte se a odpovězte podle vzoru:

die Villa / ein Millionär

→ Kennst du den Besitzer der Villa?

Die gehört einem Millionär.

1. die Jacht / ein Filmstar
2. das Mofa / ein Junge aus dem ersten Stock
3. der Nachtclub / ein Mafioso
4. der BMW / der Ministerpräsident
5. die Diamanten / die Lady aus England
6. das Notebook / eine Arbeitskollegin
7. der Pudel / der Nachbar
8. die Kaninchen / ein Illusionist

Cvičení 10

Řekněte v množném čísle, co jíte raději:

Pflaume / Kirsche

→ Kirschen esse ich lieber als Pflaumen.

1. Orange / Grapefruit
2. Mandarine / Banane
3. Pfirsich / Aprikose
4. Apfel / Birne
5. Sellerie / Petersilie
6. Erdbeere / Himbeere
7. Karotte / Radieschen
8. Walnuss / Erdnuss
9. Erbse / Bohne

Cvičení 11

Odpovězte na otázky množným číslem podstatných jmen v závorce:

Was braucht man für einen Campingurlaub?

- a) Zum Zelten?
(1. Zelt, 2. Zeltstange, 3. Zeltpflock, 4. Zeltleine, 5. Klapptisch, 6. Klappstuhl)
- b) Zum Kochen?
(1. Gaskocher, 2. Gasflasche, 3. Kochtopf, 4. Teller, 5. Messer, 6. Gabel, 7. Löffel)
- c) Zum Sport?
(1. T-Shirt, 2. Sportschuh, 3. Tennisschläger, 4. Tennisball, 5. Netz, 6. Angel, 7. Surfbrett, 8. Unfallarzt)
- d) Zum Baden?
(1. Badeanzug, 2. Badehose, 3. Badetuch, 4. Bademantel, 5. Strandhut, 6. Bademütze,

7. Schwimmflosse, 8. Taucherbrille, 9. Sonnencreme, 10. Bademeister)

e) Für die Nacht?

(1. Schlafsack, 2. Kopfkissen, 3. Unterhemd, 4. Schlaftablette, 5. Ohrenklappe, 6. Taschenleuchte)

Cvičení 12

Doplňte správné tvary podstatných jmen v daném pořadí:

Fürst, Prinz, Automat, Präsident, Diplomat, Zeuge, Experte, Affe, Nachkomme, Erbe, Polizist, Demonstrant

1. Das Schloss gehörte einem _____ oder einem _____.
2. Die Ingenieure konstruieren moderne _____.
3. Wir lesen über das Treffen des _____ Václav Havel mit einem ausländischen _____.
4. Der Richter wartet auf die Antwort des _____.
5. Die _____ studierten das Leben der _____.
6. Unsere _____ sind auch unsere _____.
7. Die _____ verhafteten einen _____.

Cvičení 13

Přeložte:

1. laici a experti
2. odpovědi na otázky
3. problémy pro sociology a psychology
4. odjezdy (e Abfahrtszeit) vlaků a autobusů
5. role židů a křesťanů v dějinách
6. reakce (mn. č.) politiků v hromadných sdělovacích prostředcích (s Massenmedium)
7. výsledky reformem
8. myšlenky filozofů

1.5 Zeměpisná jména

V této části se věnujeme názvům kontinentů, zemí, měst, obcí, pohoří, hor a vodstev, a to z hlediska skloňování a použití členu. Zeměpisná jména se spojují se členem určitým nebo nulovým, s neurčitým členem se nevyskytují.

1.5.1 Zeměpisná jména s určitým členem

Člen určitý mají:

- všechny názvy moří, oceánů, jezer, řek, pohoří a hor
die Alpen, der Harz, die Schneekoppe, das Matterhorn, der Atlantik, die Nordsee, der Bodensee, der Mississippi, die Elbe
- názvy států ve tvaru množného čísla
die USA, die Niederlande, die Philippinen
- názvy států obsahující slova Republik, Union a Königreich
das Königreich Schweden, die Tschechische Republik, die BRD, die Ex-Sowjetunion
- názvy zemí a území se zakončením na -ie a -ei (všechny jsou rodu ženského)
die Slowakei, die Türkei, die Normandie
- všechny další názvy rodu ženského
die Schweiz, die Lausitz, die Krim, die Gobi, die Bretagne, die Riviera
- všechny názvy rodu mužského
der Sudan, der Balkan, der Ferne Osten, der Irak, der Jemen
- některé názvy rodu středního
das Elsass, das Havelland

Zeměpisná jména používaná s určitým členem se skloňují jako obecná podstatná jména a v odpovědích na otázky **kam?** a **kde?** se spojují nejčastěji s těmito předložkami:

in (země, území, pohoří)

- in die** Slowakei (*na Slovensko*)
- in der** Provence (*v Provinci*)
- im** Sudan (*v Súdánu*)
- im** Harz (*v Harcu*)
- ins** Riesengebirge (*do Krkonoš*)

an (u názvů vodstev)

- an die** Nordsee (*k Severnímu moří*)
- an der** Adria (*na Jadranu*)
- am** Rhein (*na Rýně*)

auf (u názvů hor)

- auf dem** Matterhorn (*na Matterhornu*)
- auf den** Großglockner (*na Grossglockner*)

Předložky **in** a **an** se používají (kde je to možné) ve staženém tvaru:

- am** Mittelmeer (*u Středozemního moře*)
- im** Böhmerwald (*na Šumavě*)
- ins** Erzgebirge (*do Krušných hor*)
- im** Irak (*v Iráku*)

1.5.2 Zeměpisná jména s nulovým členem

Téměř všechny názvy rodu středního se používají (pokud nemají shodný přívlastek) s nulovým členem. Patří sem:

- většina názvů států a území
Dänemark, Italien, Sibirien, Alaska, Thüringen, Bayern
- všechny názvy měst a obcí
Prag, New York, Leipzig, Humpolec
- názvy kontinentů (kromě die Antarktis)
Asien, Europa, Amerika

V odpovědi na otázku **kam?** se používá předložky **nach** a v odpovědi na otázku **kde?** předložky **in**:

- in** Afrika (*v Africe*)
- nach** Europa (*do Evropy*)
- in** Dänemark (*v Dánsku*)
- nach** Köln (*do Kolína n. R.*)
- in** Kostelec (*v Kostelci*)

Ve spojení se shodným přívlastkem se používá členu určitého:

- das** vereinte Deutschland (*sjednocené Německo*)
- das** alte Prag (*stará Praha*)
- das** nördliche Afrika (*severní Afrika*)

1.5.3 2. pád zeměpisných jmen rodu mužského a středního

Ve 2. pádě mají zeměpisná jména mužského a středního rodu většinou koncovku -s:

- der Wiederaufbau Dresdens
(*obnova Drážďan*)
- die Umwelt Nordböhmens
(*životní prostředí severních Čech*)
- die Staaten Südamerikas
(*státy Jižní Ameriky*)

V případech spojení se shodným přívlastkem je možné -s vypustit:

- i die Länder des heutigen Europas
(*země dnešní Evropy*)

Místo 2. pádu se často používá konstrukce s **von**:

- die Staaten **von** Afrika
(*africké státy*)
- die Denkmäler **von** Prag
(*pražské památky*)

1.6 Vlastní jména osob

Vlastní jména osob užitá bez členu nebo zájmena mají ve 2. pádě j.č. zpravidla koncovku -s. Ostatní pády jednotného čísla jsou bez koncovky:

- Hannas Haus
(*Hanin dům*)
- die Opern Janáčeks
(*Janáčkovy opery*)
- Goethes Gedichte
(*Goethovy básně*)
- mit Professor Schneider
(*s profesorem Schneiderem*)

Tvar 2. pádu vlastního jména s koncovkou -s může stát před obecným podstatným jménem (to je pak bez členu), nebo je za ním (pak má obecné podstatné jméno zpravidla člen):

- die Werke Beethovens × Beethovens Werke
(*Beethovenova díla*)

Vlastní jména se členem určitým nebo zájmenem se zpravidla nesklouňují, protože pád je již vyjádřen členem nebo zájmenem:

- die Braut unseres Peter
(*nevěsta našeho Petra*)
- die Gedichte des jungen Schiller
(*básně mladého Schillera*)

U vlastních jmen končících na -s, -ß, -x, -z, -tz se 2. pád vyjadřuje nejčastěji těmito způsoby:

■ **apostrofum**

- Lutz' Eltern
(*Lutzovi rodiče*)
- Demosthenes' Rede
(*Démostenova řeč*)

■ **konstrukcí s von**

- die Eltern **von** Lutz
(*Lutzovi rodiče*)
- die Operetten **von** Strauß
(*Strausovy operety*)

Má-li osoba více jmen, skloňuje se pouze poslední z nich (jméno nebo příjmení), přičemž tvar 2. pádu může opět stát i před obecným podstatným jménem:

- die Werke Gotthold Ephraim Lessings
i Gotthold Ephraim Lessings Werke
(*díla Gottholda Ephraima Lessinga*)
- Hans-Jürgens Freundin
i die Freundin Hans-Jürgens
(*přítelkyně Hanse-Jürgena*)

U spojení podstatného jména (oslovení, titul, označení příbuzenského vztahu nebo profese) bez členu se jménem se skloňuje pouze vlastní jméno:

- Professor Grubers Sprechstunde
(*ordinační doba profesora Grubera*)
- der Hof König Gustaf Adolfs
(*dvůr krále Gustava Adolfa*)
- Onkel Günthers Frau
(*žena strýce Günthra*)

Výjimky představují titul **Herr**, **zpodstatnělá přídavná jména** (např. der Abgeordnete), které se vždy ve všech pádech skloňují, a titul **Kollege**, který se většinou skloňuje:

- Herrn Dozent Wagners Vortrag
(*přednáška pana docenta Wagnera*)
- der Vorschlag Herrn Abgeordneten Pešeks
(*návrh pana poslance Peška*)

Kollegen Wagners Vorschlag

i Kollege Wagners Vorschlag
(*návrh kolegy Wagnera*)

Ve spojení se členem nebo zájmenem se obecná podstatná jména (oslovení, titul atd.) skloňují, vlastní jméno se nesklonuje:

das Büro **unseres** Direktors Bittner
der Vortrag **des** Herrn Dozenten Karel Novák

Titul **Doktor** a oslovení **Fräulein** se nesklonují, ve 2. pádě nepřibírají koncovku -s:

der Vater unseres Fräulein Mayer
(*otec naší slečny Mayerové*)

die Meinung des Doktor Thaler
(*mínění doktora Thalera*)

U spojení více obecných podstatných jmen bez členu s vlastním jménem se skloňuje pouze poslední vlastní jméno:

Professor Doktor Václav Majers Vortrag
(*přednáška profesora doktora Václava Majera*)

ale

Herrn Professor Václav Majers Vortrag
(*přednáška pana profesora Václava Majera*)

der Vorschlag Herrn Abgeordneten Janáks
(*návrh pana poslance Janáka*)

Začíná-li podobné spojení členem nebo zájmenem, skloňuje se pouze první obecné podstatné jméno:

die Rede unseres Abgeordneten Professor
Schumann
(*řeč našeho poslance profesora Schumanna*)

der Wagen des neuen Vorsitzenden Ingenieur
Boháč

(*vůz nového předsedy inženýra Boháče*)

ale

die Arbeit des Herrn Professor Miller

i die Arbeit des Herrn Professors Miller
(*práce pana profesora Millera*)

Cvičení k 1.5 – 1.6

Cvičení 14

Seřaďte do skupin podle použití členu: nulový člen, der, die, das, die (mn. číslo):

Afrika, Antarktis, Belgien, Böhmerwald, Bolivien, Finnland, Genfer See, Großglockner, Irak, Königreich Dänemark, Main, Mongolei, Normandie, Ostsee, Philippinen, Schweiz, Senegal, USA.

Cvičení 15

Wo spricht man ... ?

Japanisch

→ Japanisch spricht man in Japan.

Englisch

→ Englisch spricht man z. B. in den USA.

1. Chinesisch
2. Spanisch
3. Deutsch
4. Slowakisch
5. Französisch
6. Englisch
7. Polnisch
8. Griechisch
9. Niederländisch
10. Tschechisch

Cvičení 16

Obměňte podle vzoru:

Die Familie lebt in Portugal.

→ Er ist Portugiese.

Sie ist Portugiesin.

Die Kinder sind Portugiesen.

1. Japan
2. Frankreich
3. die USA
4. Böhmen
5. Bulgarien
6. Polen
7. Finnland
8. Niederlande
9. England
10. Deutschland
11. Vietnam
12. die Türkei
13. Dänemark

Cvičení 17

Doplňte předložku a podle potřeby člen určitý:

Der Urlaubsplan

1. Zunächst fahren wir _____ Österreich.
2. Dort möchten wir uns _____ Alpen, vor allem _____ Großglockner ansehen.
3. Einen Tag bleiben wir _____ Innsbruck.
4. Dann geht unsere Reise _____ Westen, _____ BRD weiter.
5. Wir wollen die Museen _____ München besichtigen.
6. Dann fahren wir weiter _____ Rhein, wo wir uns die Burgen _____ Rhein ansehen.
7. Danach fahren wir _____ Hamburg.
8. Wir möchten gerne ein paar Tage _____ Nordsee verbringen.
9. Die Heimreise sollte durch _____ Schwarzwald, _____ Harz und _____ Thüringen führen.

Cvičení 18

Spojte správně jazykově a věcně díla a jejich autory:

1. die Sinfonien	der Philosoph Immanuel Kant
2. die Gedanken	Albert Einstein
3. die Relativitätstheorie	Johann Wolfgang Goethe
4. die Opern	der Dichter und Dramatiker Friedrich Schiller
5. die Dramen	Ludwig van Beethoven
6. die Gedichte	der Physiker Wilhelm Conrad Röntgen
7. die Entdeckung	Bedřich Smetana

Cvičení 19

Obměňte podle vzoru a možnosti:

Professor Müller hielt einen Vortrag.
→ Professor Müllers Vortrag
der Vortrag des Professors Müller
der Vortrag von Professor Müller

1. Wolfgang Amadeus Mozart komponierte die Oper „Don Giovanni“.
2. Der Komponist Richard Wagner schuf die Oper „Tannhäuser“.
3. Herr Dozent Krause hat eine Tochter.
4. Sir Alexander Fleming entdeckte das Penicillin. (die Entdeckung)
5. Václav Havel wurde 1989 zum Präsidenten gewählt. (die Wahl)
6. Der Dramatiker Václav Havel wurde zum Präsidenten gewählt.
7. Herr Dozent Doktor Neumann hat ein Sprechzimmer.

Cvičení 20

Přeložte:

1. v Číně a Mongolsku
2. u Ženevského jezera
3. na Dálném východě
4. víno z Provence
5. břehy Rýna
6. ledovce v Alpách
7. u Středozemního moře
8. v srdci Evropy
9. země bývalého Sovětského svazu

Cvičení 21

Přeložte 2. pádem:

1. díla Ludwiga van Beethovena
2. pracovní kolegyně docenta Peška
3. přítelkyně našeho Karla
4. s Petřínými rodiči
5. dům strýce Františka
6. řeč pana poslance Beneše
7. autem slečny Müllerové
8. práce naší slečny Müllerové
9. manželka prince Alberta